

Sygn. akt I UZ 8/22

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki (sprawozdawca)

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania A. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 października 2022 r.,
zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 16 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 214/21,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 16 marca 2022 r., III WSC U106/21, w sprawie z odwołania A. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku o wysokość świadczenia (renty rodzinnej) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 1.845 zł i odrzucił skargę kasacyjną odwołującej się wniesioną od wyroku tegoż Sądu z 8 września 2021 r., III AUa 214/21, jako przedmiotowo niedopuszczalną.

Sąd Apelacyjny uznał skargę kasacyjną za niedopuszczalną z racji niespełnienia przesłanki progu kasacyjności w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c. albowiem spór w niniejszej dotyczył wysokości świadczenia - renty rodzinnej. Tym samym o dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie decydowało

spełnienie przesłanki progu kasacyjności. Dalej Sąd wyjaśnił, że wartość przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia powinna być obliczona w oparciu o przepis art. 22 k.p.c. jako różnica za okres roczny pomiędzy świadczeniem rentowym oczekiwanym a pobieranym. Zatem dla jej wyliczenia konieczne było wskazanie jakiej kwoty renty skarżąca oczekuje i jak tę oczekiwaną kwotę wyliczyła. Przeliczenie tej kwoty, przeprowadzone w trybie sprawdzenia wartości sporu przez organ rentowy i zaakceptowane przez pełnomocnika skarżącej wykazało, że rzeczywista wartość przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia jest niższa od ustawowego progu kasacyjności 10.000 zł i wynosi 1.845 zł. Tym samym Sąd Apelacyjny skargę kasacyjną odrzucił.

W zażaleniu odwołująca zarzuciła naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie, w sytuacji w której przedmiotem postępowania było ustalenie prawa do emerytury, a nie jedynie określenie jej wysokości, zatem skarga kasacyjna była dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W ocenie żalącej Sąd Apelacyjny wadliwie zakwalifikował przedmiot sprawy, a w konsekwencji wadliwie zastosował art. 398² § 1 k.p.c. Opisując stan faktyczny sprawy wskazała że w dniu 23 kwietnia 2018 r. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. Decyzją z dnia 16 maja 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku przyznał jej prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu poczynając od dnia 2 kwietnia 2018 r. na stałe. Żaląca zaskarżyła tę decyzję kwestionując wysokość świadczenia i wnosząc w nim o ponowne ustalenie „prawa do emerytury” zmarłego męża. Wskazała przy tym, że wprawdzie podstawą zarzutu był fakt nieuwzględnienia przy wyliczaniu wysokości świadczenia brytyjskich okresów ubezpieczenia zmarłego, to jednak w jej ocenie postępowanie toczyło się na skutek odwołania w sprawie dotyczącej przyznania renty, a zatem przedmiotem sprawy było przyznanie renty, której jednym z elementów jest określenie jej wysokości. W tym stanie rzeczy stała na stanowisku, że w przedmiotowej sprawie skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, zaś odmienne stanowisko prowadziłoby do ograniczenia

prawa do procesu, dzieląc postępowanie na różne jego zakresy i oceniając je tylko pod kątem tego konkretnego, wyciętego zakresu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie w przedmiotowej sprawie nie jest zasadne.

Skarga kasacyjna - jako szczególny środek zaskarżenia wnoszony poza tokiem instancji od prawomocnych orzeczeń - musi spełniać wyznaczone ustawowo wymagania, które określają jej dopuszczalność. Takie wymaganie statuuje, między innymi, art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach (z zakresu ubezpieczeń społecznych) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Przepis art. 398² k.p.c. ma przy tym charakter bezwzględny i nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron "oznaczenie" wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna. Z tego względu badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c. i nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu, o którym stanowią art. 25 k.p.c. i art. 26 k.p.c. O ile bowiem przepisy te wyrażają potrzebę ustabilizowania w postępowaniu cywilnym wartości przedmiotu sporu na potrzeby określenia właściwości rzeczowej sądu i wysokości należnych opłat sądowych, o tyle gdy chodzi o określenie wartości przedmiotu zaskarżenia na użytek ustalenia dopuszczalności skargi kasacyjnej potrzeba taka nie występuje, ważne jest natomiast, by rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy podlegały jedynie te skargi kasacyjne, których dopuszczalność przewidują przepisy procesowe, a nie niewłaściwe określenie wartości przedmiotu sporu przez stronę. W rezultacie nawet brak sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w apelacji nie eliminuje możliwości weryfikacji prawidłowości podanej wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym ma bowiem odpowiednie zastosowanie, między innymi, art. 368 § 2 k.p.c., który w

zdaniu trzecim przewiduje, że przepisy art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że wskazana błędnie w postępowaniu instancyjnym wartość przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia apelacją nie jest wiążąca dla postępowania kasacyjnego, a w rezultacie zarówno sąd drugiej instancji, jak również Sąd Najwyższy w ramach badania warunków formalnych skargi kasacyjnej może sprawdzić, czy podana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia jest zgodna z zasadami jej ustalania zawartymi w art. 19-24 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2017 r., II UZ 83/17, LEX nr 2427174 i przytoczone w nim orzecznictwo).

W przedmiotowej sprawie spór w przedmiocie wysokości renty rodzinnej toczył się przed Sądem Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim i przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi. Wcześniej organ rentowy przyznał żalącej prawo do renty rodzinnej, lecz została zakwestionowana jej wysokość, zatem prawo do świadczenia pozostaje poza sporem. W skardze kasacyjnej wniesionej 3 grudnia 2021 r. została podana nieprawidłowa wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 12.000 zł bez podania sposobu jej obliczenia. Sąd Apelacyjny wskazał prawidłowy sposób obliczenia wartości przedmiotu sporu i podał tę wartość na kwotę 1.845 zł. W sprawie zatem naruszono bezwzględny wymóg formalny dopuszczalności skargi kasacyjnej wyrażony przepisem art. 398² § 1 k.p.c., co czyni ją nieskuteczną z uwagi na niespełnienie wymogu ustawowego progu kasacyjności. W sprawie bowiem nie występuje spór o świadczenie, a występuje spór o wysokość świadczenia, a w szczególności o ponowne jej obliczenie z postulatem uwzględnienia brytyjskich okresów ubezpieczenia zmarłego męża żalącej W.B.

Należy podnieść, że sprawa, w której ubezpieczony żąda przeliczenia (ponownego obliczenia) emerytury lub renty i przyznania mu w wyniku tego przeliczenia wyższego świadczenia, nie jest sprawą o przyznanie emerytury lub renty, ale o jej wysokość. Sprawa, w której przedmiotem sporu jest wysokość świadczenia, jest zatem sprawą o prawa majątkowe, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia. Te same spostrzeżenia dotyczą spraw, w których ubezpieczony żąda innego niż dotychczas przyjęty przez organ rentowy sposobu obliczenia świadczenia. Także w tych sprawach wartość przedmiotu sporu, a następnie wartość przedmiotu zaskarżenia

należy ustalać na podstawie art. 22 k.p.c. jako różnicę między sumą świadczeń za rok w wysokości dochodzonej a sumą świadczeń za rok w wysokości dotychczas przysługującej ubezpieczonemu.

Warto wskazać, iż w dokumencie zażalenia nadal nie został przedstawiony sposób obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

Kierując się przedstawionymi motywami, opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

[as]